

Album apărut sub egida Episcopiei greco-catolice „Sfântul Vasile cel Mare” de București
cu ocazia Vizitei apostolice a Papei Francisc în România (31 mai-2 iunie 2019)
și a beatificării celor 7 episcopi greco-catolici români, la Blaj

POVESTEA
A DOI MARTIRI
ROMÂNI

VASILE AFTENIE
TIT LIVIU CHINEZU

POVESTEA A DOI MARTIRI ROMÂNI. VASILE AFTENIE. TIT LIVIU CHINEZU

Editor: Mihai Frățilă

© pentru prezenta ediție: Baroque Books & Arts®

Imagine de copertă:

Montaj fotografic după Ivan Karas, Icoana celor 7 episcopi martiri (2013)

concepție grafică: Baroque Books & Arts®

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Povestea a doi martiri români: Vasile Aftenie, Tit Liviu Chinezu

cuv. - înainte de Mihai Frățilă; texte de: Oana Viviana Dimcev, Alexis Dimcev

și Ion Cosmovici. - București: Baroque Books & Arts, 2019

ISBN 978-606-8977-40-9

I. Frățilă, Mihai (pref.)

II. Dimcev, Oana Viviana (text)

III. Dimcev, Alexis (text)

IV. Cosmovici, Ion (text)

2

Tiparul executat de Monitorul Oficial R.A.

Niciun fragment din această lucrare și nicio componentă grafică nu pot fi reproduse
fără acordul scris al deținătorului de copyright, conform Legii Dreptului de Autor.

Ivan Karas – Icoana celor 7 episcopi greco-catolici români martiri sfințită de Papa Francisc la Blaj (2 iunie 2019)

Oricine este născut din Dumnezeu biruiește lumea, și aceasta este biruința care a biruit lumea: credința noastră.

I Ioan 5,4

CUVÂNT-ÎNAINTE

În Joia Mare, cu doar câteva ceasuri înainte de arestarea sa, covârșit de prezența morții care se apropie, Hristos le spune apostolilor: „Vine ceasul ca să vă risipiți fiecare la ale sale și să mă lăsați singur. Dar nu sunt singur, pentru că Tatăl este cu mine.” (Ioan 16, 32) Apoi le-a vorbit în mod paradoxal despre... bucurie, tocmai lor, care peste puține clipe îl vor părăsi, lăsându-l singur în fața suferinței.

Hristos va fi luat așadar dintre apostoli, va suferi, va fi omorât, nu înainte de a le lăsa asigurarea unei bucurii fără umbră: „Acum sunteți triști, dar iarăși vă voi vedea și se va bucura inima voastră și bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi. Și în ziua aceea nu mă veți întreba nimic.” (Ioan 16, 22-23a) Într-adevăr, în ziua Învierii niciunul dintre ucenici nu va îndrăzni să-i spună ceva Învățătorului, copleșiți de bucuria revederii cu El și de binecuvântarea lui lipsită de orice umbră de reproș.

Dragă cititorule,

În aceste pagini vei descoperi povestea a doi martiri români. Poate până azi nu ai mai auzit-o, fiindcă istoria Bisericii Române Greco-Catolice a fost foarte multă vreme învăluită în tăcere de cei care nu iubesc adevărul.

Vasile Aftenie și Tit Liviu Chinezu și-au oferit viața pe altarul credinței în spiritul bucuriei promise de Hristos. De la generația lor încoace – generația „Jurnalului fericirii”, al lui Nicolae Steinhardt! –, bucuria și durerea, care în general se exclud, au redescoperit firescul de a rămâne împreună, cum se întâmplă în viețile acelor care trăiesc pentru adevăr și în slujba semenilor. Ei au continuat să rămână oameni, într-un timp de mari încercări și persecuții. Au trecut dincolo de pragul acestei vieți, fără să abdice de la umanitatea pe care Hristos a întruchipat-o în jertfa crucii sale, primind cheia Binelui care traversează durerea. „Întru mine pace să aveți. În lume neazuri veți avea, dar îndrăzniți. Eu am biruit lumea.” (Ioan 16,33)

Fie ca bucuria acestor *Fericiți* să-ți inspire pașii vieții, ca să trăiești *cumsecade și cuminte!*

Hristos a înviat!

A handwritten signature in dark ink, consisting of a stylized 'M' followed by a long horizontal stroke.

+ Mihai

Episcop greco-catolic de București

2 iunie 2019

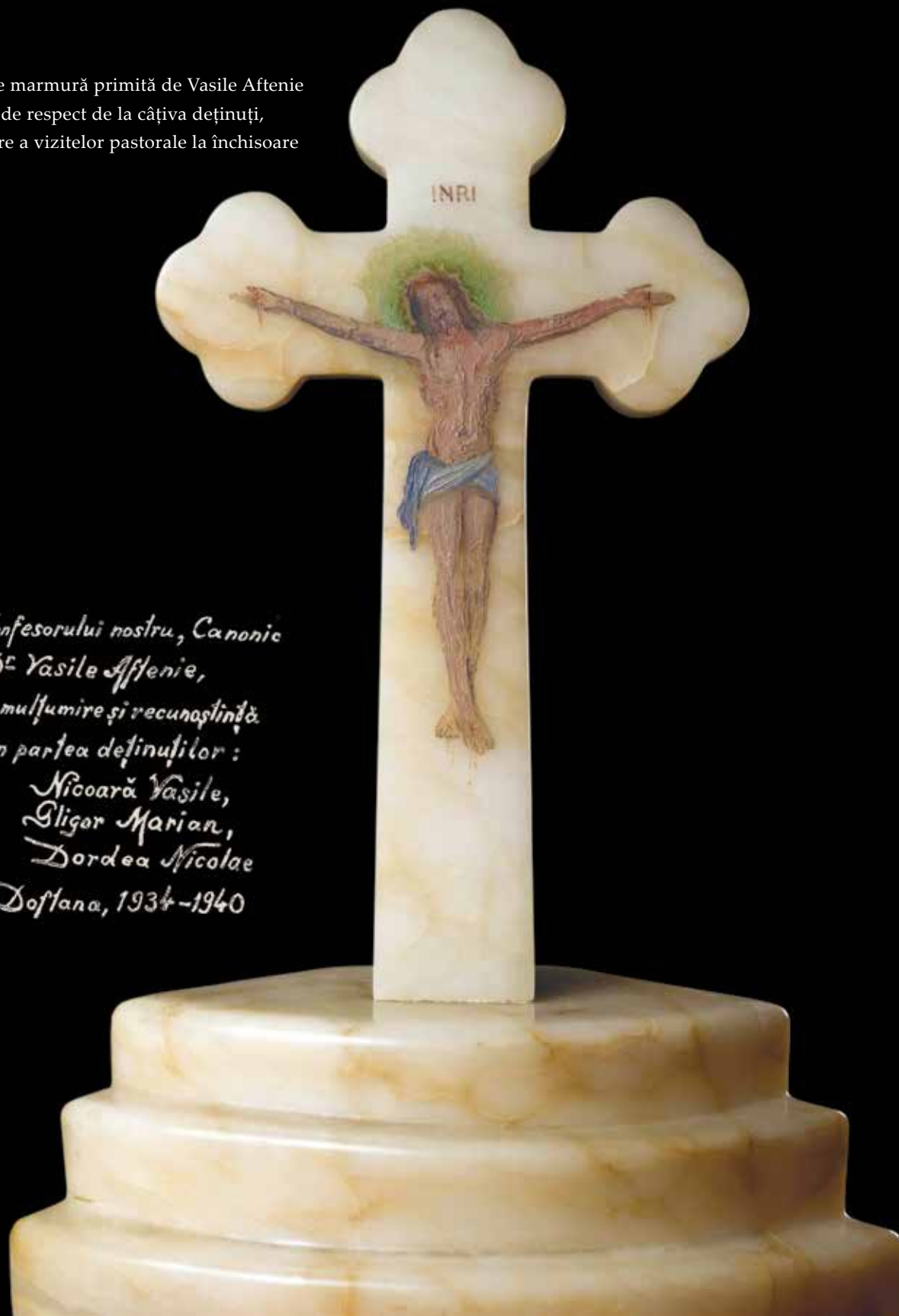
VASILE AFTENIE
episcop martir al credinței
1899-1950

*„Credința nu e o cămașă
pe care o îmbraci dimineața și o lași seara”*

Cruce de marmură primită de Vasile Aftenie
în semn de respect de la câțiva deținuți,
ca urmare a vizitelor pastorale la închisoare

*Confesorului nostru, Canonic
Dⁿ Vasile Aftenie,
ca mulțumire și recunoștință
din partea deținuților :
Nicoară Vasile,
Gligor Marian,
Dordea Nicolae
Doftana, 1934-1940*

Epitrahil și omofor
ale episcopului Aftenie

MINISTERUL DE INTERNE

ARHIVA

FOND DOCUMENTAR

Referitor la

AFTENIE

VASILE

Dosar nr.

11716

Vol.

Data

D 00007

Unul dintre dosarele de la Securitate
ale episcopului Aftenie

Ordinul de arestare din
noaptea de 28/29 octombrie 1948

Plic închis înmănat echipei
care a executat arestarea

Echipa I
1/ Petruche Petre
2/ Marin Vasile
3/ Enache Leon
4/ Iambu Vasile

29-X-48
Am primit
pe Aftenie și Chinez
în arestare în A.I.
Ofiter de serviciu
Lt. Gh. Gheorghiu
B. 04

Măgure

St. Polono 48

Executata

REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNIA

80327

301

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A SECURITĂȚII POPORULUI

Nr. 33

28 Octombrie 1948

5-11-48

IV

Rugăm a dispune identificarea, percheziționarea, arestarea și depunerea la M.A.I., a numitorilor:

- 1.-HOSSU IULIU Episcop,
- 2.-Aftenie Vasile Episcop,
- 3.-CHINEZU TITUS Preot.

SECRET

SECRET

A. S. dosar

A. C. G.

Fișa personală din Dosarul de la Securitate. Fotografia din anchetă a fost smulsă după deces

Nr. *S.I.* *SP. 5546 Vol. 6* *4115*
769
127

FIȘA PERSONALA

Intocmită de Direcția, Serv. Județean

Numele și prenumele: *Vasile Aftenie*

Cu porecla: _____

Nume fals: _____

Semnătura infractorului: *+ Episcop Vasile Aftenie*

Felul infracțiunii: _____

Ocupațiunea: *Episcop -*

Origina socială: _____

Apartenența politică: _____

Avere: _____

Vârsta: *50. ani* *14. Iulie - 1899 -*

Anul nașterii, comuna, județul, țara: *Com. Dobromani - Jud. Târnova Mică*

Ultimul domiciliu: comuna, județul, țara: *Buc. Str. Polona 48 -*

Domicilii anterioare: _____

Naționalitatea: *Rom*

Cetățenia: *Rom*

Religiunea: *Greco - Catolică*

Starea civilă	EXPUNEREA REZUMATIVĂ A INFRACTIUNII:
Tată <i>Petrin +</i>	<i>Decedat</i> <i>1951</i>
Mamă <i>Agafiat +</i>	
Sot(-ia) -	
Copii -	
Rude -	

Fotografiat de *I. Dobrov*

A fost _____

Cliseul Nr. *6197*

Dactiloscopia de *I. Dobrov*

Studii: *Dr. Teologic*

Limba ce posedă: *Rom, Ungară, Latine, Italiană, Franceză, Germană*

Situația militară: _____

Specialitatea ca infractor: _____

Formula dactiloscopică: _____

FOTOGRAFIA

TIT LIVIU CHINEZU
episcop martir al credinței
1904-1955

*„E vremea să ne împărtășim din patimile Domnului,
pentru ca Biserica să fie curată și fără prihană”*

103

10201

Decr. 64/30 2952

1

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
UNITATEA CARE ÎNTOCMESTE DOSARUL

Amara

Dosar individual

Chinezul al 6629

Chinezul Tit Liviu

episcop clujean

peste puterea în București

Dosarul lui Tit Liviu Chinezu
de la închisoarea din Sighet
(„Dunărea“)

Declarație

Subsemnatul Livia Chinezu de ani 46
născut la 22 decembrie 1904 în comuna
Ternuteni, județul Ilureș, fiul lui Ioan Paul și
Elena, născută Cusca, ambii decedați, necăsă-
torit, de profesie preot, absolvent al facultății
de teologie din Roma, fără avere personală, în
trecut apolitic, în prezent neînscris, armată
nesatisfăcută cu ultimul domiciliu în București,
strada Polona, 48, declar următoarele:
Am trei copii: Eugenia căsătorită cu Iosif
Sabo, grădinar, cu patru copii, domiciliată în
Reghin, str. Apolina 48.

Emilia, căsătorită cu Iosif Jemeneu, tipog-
raf, cu două fete, domiciliată în București, Par-
cul Văla duminoasă str. B Nr. 7.

Georgina, necăsătorită, funcționară în Bu-
curești, cu același domiciliu ca mine.

Am un răș primar, Alexandru Cusca, locuiește
în Reghin și Georgiu Chinezu, domiciliat în Să-
tmaru str. Ilureș. Său plugar.

Alte rude mai apropiate nu am.
Acesta mi este declarația pe care o dau,
subscriu și semnez proprie, neîntind vilit de
nimic.

Livia Chinezu

Declarația dată
în închisoarea din Sighet
(după 25 mai 1950)

NOPTI ÎN ÎNCHISOARE

Ziduri vechi de temniță sinistră.
Glasuri urcă parcă din caverne.
Seara umedă și tristă
Și prin gratii pulberea și-o cerne.

Înc-o noapte vine să adie
Peste inimi doruri și speranțe.
Bate-o toacă stingerea târzie,
Sună chei în ușa fără clanțe.

Robii dorm culcați pe rogojini;
Visul însă-i poartă-n țara mare:
Se ivesc în drumul lor grădini
Și păduri cu ape cântătoare.

Și câmpii și sate se ivesc
(Trec, sărmanii, mai grăbiți prin ele.)
Când acasă seara poposesc,
Uită de celula cu zăbrele.

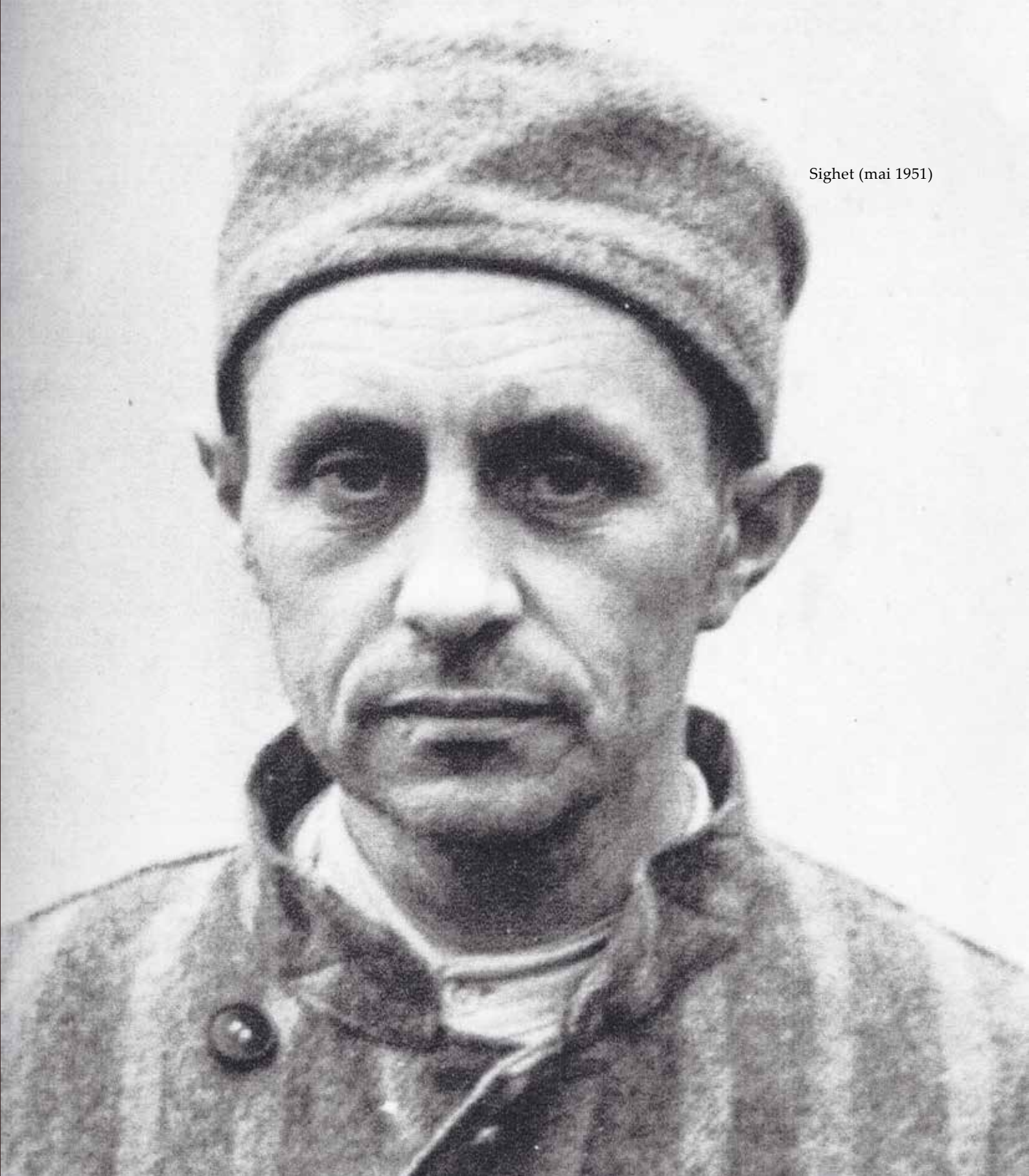
Și-n ogradă, sub salcâmul blând,
Jalea se preschimbă-n veselie:
Saltă-n horă, praful vânturând,
Ca la nuntă, după cununie.

Visul piere. Zorile gălesc
Fețele lor palide și supte.
În celulă visele plutesc
Ca niște năfrămi de nuntă rupte.

Radu Brateș, *Vârstele inimii. Antologie lirică*, Școala ardeleană, 2018, p. 203

Radu Brateș este pseudonimul preotului greco-catolic și profesorului de limba română Gheorghe Biriș (1913-1973), din Blaj. Prieten bun și coleg cu Tit Liviu Chinezu, poet, a suferit pentru credință o condamnare la doi ani de muncă silnică la Canal (1952-1954).

Sighet (mai 1951)

MULȚUMIRI

Pentru fotografiile episcopului martir Vasile Aftenie:

Preotesei Maria Blaj-Aftenie
nepoata episcopului martir

Pentru fotografiile episcopului martir Tit Liviu Chinezu:

doamnelor Laura Posteucă și Ștefania Lucia Costan
domnului Ștefan Silviu Panga
domnului Jan Timuș
descendenți ai familiei Chinezu

Pr. Octavian și Elena Rusu

doamnelor:

Viorica Lascu-Borza
Doina Langa
Xenia Poptelecan-Vultur
Lucia Dobrescu-Rusu
Virginia Brașoveanu
Maria Cristina Moisin
Mihaela Vasiliu
Melania Rițiu
Liana Biriș

domnilor:

Mons. Augustin Ciungan
Alexandru Petărlăcean
Alexis Dimcev
Emanuel Cosmovici
Pr. Ioan Mitrofan
Pr. Ioan Dăneț
Pr. Valeriu Median
Pr. Anton Moisin
Pr. Claudiu Anușcă

Au mai fost folosite imagini din:

Colecția Nunțiatunii apostolice – Excelența Sa Mons. Miguel Maury Buendia, Nunțiu apostolic
Osservatore Romano prin Postulatura cauzei
Colecția Vicariatului greco-catolic de București (fond privat)
Colecția Episcopiei greco-catolice de Lugoj
Colecția Episcopiei greco-catolice „Sf. Vasile cel Mare” de București

Colecția Emanuel Cosmovici
Arhiva CNSAS
SNAJ Alba, Fond Mitropolia greco-catolică română de Alba Iulia și Făgăraș
Arhiva Postulaturii cauzei celor 7 episcopi români greco-catolici martiri – Pr. Vasile Man